

УДК 341.218.4

ПОЛІТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНСТВА В УКРАЇНІ

Міщенко Алла Борисівна

кандидат політичних наук, доцент,

*Київський національний університет культури і мистецтв,
м. Київ, Україна*

ORCID: 0000-0001-6693-6221

mishenko.ab@gmail.com

Надіслано:

20.03.2021

Рецензовано:

29.03.2021

Прийнято:

19.04.2021

У статті аналізуються політико-правові аспекти функціонування інституту президенства України в системі вищих органів державної влади. Визначено, що якість діяльності Глави держави залежить від конституційно встановлених повноважень, нормативно закріплених прав та обов'язків, а також індивідуальності особи, що займає посаду Президента. Методологічною основою дослідження стало використання історичного методу, що дозволило виявити чинники, які вплинули на зміни форми правління України в період незалежності, порівняльного методу для визначення зміни рівня довіри до Президентів України на початку їхньої каденції, через рік та в рік переобрання, а системний метод допоміг визначити перспективи розвитку інституту президенства в Україні, враховуючи обрану модель парламентарної республіки.

Доведено, що соціально-політичне сприйняття українців, надмірна індивідуалізація та патерналізм по відношенню до посади Президента України прямо впливають на розподіл влади в країні, концентруючи її в одних руках. У результаті аналізу вдалося визначити механізми, які можуть Україні допомогти уникнути процесів, пов'язаних з узурпацією влади, акумулюванням повноважень в одному центрі прийняття рішень на сучасному етапі демократизації: чіткий конституційний розподіл повноважень, зниження політичної залежності правоохоронної системи від Головнокомандувача, викорінення «імунітету до корупції» українців, збереження незалежності ЗМІ й вироблення загальнонаціональної стратегії розвитку держави.

Майбутнє Інституту президенства в Україні за парламентарної республіки буде мати символічний характер, обмежені повноваження та низьку політичну цікавість громадян, що позитивно вплине на здатність українців

до свідомого й раціонального вибору представників, розвитку ідеологічної багатопартійності, формуванню стабільного та послідовного колегіального Кабінету Міністрів та відповідального Прем'єр-міністра, що реалізовуватиме програму Парламенту та нестиме відповідальність перед ним.

Ключові слова: довіра; глава держави; інститут президенства; парламентсько-президентська республіка; парламентарна республіка; патерналізм; форма правління.

Вступ

Форма політичного правління сучасної України – парламентсько-президентська – передбачає перехідний характер. За період незалежності вона змінювалася кілька разів під тиском жорстких політичних протистоянь з метою наблизитися до однієї із чистих форм: президентської або парламентарної. Посада Президента України часто сприймається суспільством як домінуюча роль, через яку він має необмежену владу та несе всю повноту персональної політичної відповідальності за всі виключні процеси та події в державі. Змішана форма політичного правління вимагає чіткого розмежування повноважень, сильних і збалансованих політичних інститутів і гілок влади, які б унеможливлювали зловживання та узурпацію. Однак на етапі трансформації політичного режиму України, коли формуються базові інституції, вибудовується шляхом оформлення нормативно-правовими запобіжниками система стримувань і противаг, а також кристалізується через повільну соціалізацію та виборчі поразки політична культура нашої еліти та суспільства, виникає необхідність здійснити дослідження майбутнього інституту президенства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженням інституту президенства в Україні, історичні передумови його виникнення, юридичні та політичні особливості функціонування в системі органів державної влади, а також соціально-психологічні аспекти суспільного сприйняття Президентів здійснювали такі вчені як С. Алексєєва, С. Агафонова, Г. Атаманчук, М. Баглая, О. Бойко, Ф. Бурчака, В. Головатенко, М. Горлач, С. Денисюк, О. Красногор, В. Кремень, В. Корнієнко, Н. Левіцька, В. Мельниченко, В. Сухонос, Т. О. Чепульченко, Ю. Шемшущенко та ін.

Формулювання цілей статті

Конституційне право та юридична наука описали сталі моделі, за яких здатні ефективно функціонувати держави з різними формами правління. Однак політичний контекст використання або нашарування нормативно-правового регулювання змішаних форм державного правління в реальній

політичній діяльності зазнає неформальних трансформацій та змінює простір застосування владних повноважень в залежності від суб'єкта дії або ключових владних гравців. Враховуючи наявність низки наукових досліджень щодо сценаріїв розвитку форми політичного правління сучасної України, виникає необхідність виявити особливості соціально-політичного майбутнього інституту президенства в Україні шляхом порівняння рівня довіри до усіх президентів України за роки незалежності.

Метою дослідження є аналіз особливостей соціально-політичної трансформації інституту президенства в Україні.

Для реалізації поставленої мети дослідження варто виконати такі завдання: виявити ключові чинники, що впливали на зміну форми правління України за період незалежності, застосовуючи історичний аналіз; розкрити зміну рівня довіри до Президентів України через використання порівняльного методу; розкрити перспективи розвитку або занепаду інституту президенства в Україні через системний підхід.

Виклад основного матеріалу дослідження

Інститут Президентства відіграє важливу роль у системі органів державної влади. У залежності від форми правління Глава держави може мати надзвичайно широкі повноваження й уособлювати в суспільній свідомості всю повноту влади в державі, беручи на себе таким чином і всю відповідальність за її прогрес або занепад, що обумовлено функціонуванням президентської або президентсько-парламентської республіки. З іншого боку Президент може відігравати символічну функцію або мати обмежені повноваження – за парламентарної або парламентсько-президентської форми – перекладаючи повноту відповідальності на Голову уряду та Парламент загалом.

Дослідження чистих та змішаних форм правління держави, які визначають місце, роль і можливості інституту президенства, передбачило необхідність врахувати не лише юридично сталі характеристики, а й визначити політичні особливості становлення в Україні змішаної форми правління – парламентсько-президентської, – розкрити історичні етапи її становлення, та виявити чинники впливу на трансформацію форми республіки в майбутньому України.

Отже, вибори Президента України 2019 р. стали каталізатором дискусії в науковій спільноті щодо доцільності збереження змішаної форми правління – парламентсько-президентської – яка була проголосована у 2005 р. під тиском Помаранчевої Революції та перемоги демократичного проєвропейського табору. Із метою наближення до європейської практики

та уникнення в майбутньому одноосібного керування державою або викорінення можливості узурпації влади Главою держави, був обраний шлях помірної трансформації до чистої парламентської республіки.

Варто згадати, що свою незалежність Україна почала з Президентської республіки, однак такої посади не існувало, але політична доцільність її вимагала. Ця ідея була підтримана і головними опозиціонерами – рухівцями – які вважали, що сильний Президент зможе протистояти комуністичній більшості Верховної Ради України і, таким чином, за наявності легально-легітимного права закріпленого через прямі й чесні всенародні вибори, отримає шанс на швидкі й системні зміни, що були на часі.

У період розробки та прийняття Конституції (1991–1996) Україна фактично функціонувала з Президентом, який уособлював широкі повноваження, що були пов'язанні з можливістю призначати і звільняти Прем'єр-міністра й інших урядовців, контролював та приймав рішення щодо фінансової політики держави (через призначення Голови Національного Банку України), здійснення міжнародних зносин та зовнішньої політики, а також розвиток військової та правоохоронної сфер (через призначення Генерального прокурора та силовиків).

Відомі події 2004–2005 рр. вибороли не лише право на чесні вибори й Західний вектор, а й легалізували рішенням Верховної Ради України нову форму правління – парламентсько-президентську, яка існувала в період між 2006–2010 рр. Крім обмежених кадрових питань, за Президентом закріплювалися три ключові функції: бути гарантом конституції (авторитетом та мірилом справедливості), бути Головнокомандувачем (відповідальність за силовий блок) і реалізація зовнішньої політики держави.

В. Ющенко прагнув за рахунок інституту Президентства, що були суттєво обмежені мінімальним повноваженням, відігравати ключову роль у політичній системі України. Будучи політично та харизматично слабким, він використовував кулуарні та лобістські формати для послаблення ролі та позицій Прем'єр-міністра (Ю. Тимошенко), применшення стабільності Парламенту через не/голосування власної політичної сили у ВРУ та накладенням вето на невідгідні нормативні акти, вів переговори з ідеологічними опонентами і т. ін.

У 2010 р. на чергових президентських виборах перемогу здобув В. Янукович, який скористався своїм впливом на Конституційний Суд України, та його рішенням (*Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi...*, 2010), повернув Україну до президентсько-парламентської республіки,

що передбачало розширення його повноважень. Найбільш важливим аспектом, яким скористався Президент 2010–2013 рр. – це вплив на формування Кабінету Міністрів України, що, відповідно, давало доступ до контролю над призначенням / звільненням посадовців, встановленням контролю над фінансовими потоками або напрямками використання бюджетних коштів, тиском на ключові інститути влади для встановлення преференційного становища своєї політичної та економічної групи.

Встановлення повного контролю та концентрація влади в руках кількох осіб в оточенні Президента В. Януковича, відсторонення від будь-якого впливу на політичний процес колегіального органу Парламенту, коли рішення «спускалися» з Адміністрації Президента й приймалися часто з порушенням регламенту (щодо законотворчої процедури, голосування у ВРУ, кнопкодавство тощо), системні зловживання правоохоронної та судової системи, що унеможлиблювало справедливий розподіл ресурсів та конкуренції в бізнес-середовищі, тиск на ЗМІ, а потім й розворот в Східний вектор геополітики держави, призвели до суспільних протестів і Революції Гідності.

21 лютого 2014 р. Верховна Рада України проголосувала за повернення до реформи 2005 р. (Pro vidnovlennia dii okremykh polozhen Konstytutsii Ukrainy, 2014) й відновлення парламентсько-президентської форми правління, що було частиною вимог Майдану, задля уникнення в майбутньому концентрації політичної, соціально-економічної та військової влад Президентом.

Рис. 1. Зміна форми правління України, 1991–2021 рр. (складено автором)

Джерело: побудовано на основі зібраних даних.

За результатами аналізу історичних етапів становлення відповідної форми правління в Україні та ключових чинників впливу на її трансформацію,

Міщенко Алла Борисівна
Політична трансформація інституту президентства в Україні

варто звернути увагу ще на один важливий аспект, пов'язаний зі суспільним сприйняттям посади Президента в Україні.

На думку В. Мельниченка і Н. Плахотнюка, інститут президентства в Україні має ґрунтуватися на таких положеннях:

1. Незаперечна пріоритетність розвитку України як демократичної та правової держави передбачає народовладний характер обрання та функціонування загальнонаціонального представницького органу та його наслідковий вплив на реалізацію державного управління.

2. Глава держави повинен бути одноособовим державним органом, наділеним належними правообов'язками, який постає невіддільним складником цілісної та функціональної системи і має діяти на основі, у межах компетенцій та у спосіб, визначений Конституцією та законами України.

3. Коригування Основного Закону України в тій частині, що стосується глави держави, має бути дуже поміркованим, обережним, а найголовніше – упорядкованим процесом (Melnychenko, Plakhotniuk, 2009, p.21), тобто, має бути реально збалансованим з формою державного правління.

Також політична складова Інституту Президентства має несистемний характер і часто визначається рівнем політичної культури й знаннями юридичних особливостей побудови влади в державі громадянами країни, сталістю демократичних інституцій, які забезпечують чіткий розподіл функцій та повноважень між гілками влади, а також особистістю самого Глави держави, його харизматичністю, легітимністю й домінуванням серед центрів вироблення та прийняття рішень, індивідуальним авторитетом.

Таблиця 1

Рівень довіри до Президентів України, 1991–2021 рр.

Президент	Рівень довіри за результатами виборів, %	Через рік після обрання, %	У рік переобрання, %
Л. Кравчук (1991–1994)	61,6	Немає даних	16
Л. Кучма (1994–1999)	52,15	38	56,25
Л. Кучма (1999–2004)	56,25	27	15
В. Ющенко (2005–2010)	51,99	19,4	5,5
В. Янукович (2010–2014)	48,95	9,7	10
П. Порошенко (2014–2019)	54,7	32	13,8
В. Зеленський (2019 – ...)	73,22	51,5	

Джерело: побудовано на основі даних

(Vybyory Prezydenta Ukrainy, Tsentralna vyborcha komisiia, 2021).

Системні дослідження суспільної думки щодо сподівань, накладених очікувань на Президента України, засвідчують домінування Інституту Президентства та індивідуалізація ролі особистості президента в уяві українців. Більша кількість громадян голосують на президентських виборах, ніж на парламентських чи муніципальних. Вони сприймають його як головний центр прийняття рішень, розв'язання усіх проблем, здатністю здійснювати необмежений вплив на усі гілки влади та користуватися беззаперечним авторитетом у неполітичних інституціях. Відповідно, Президент може все, а якщо країна не прогресує на рівні очікувань українців – уся політична та риторично «адміністративно-кримінальна» відповідальність лежить особисто на ньому. Тоді ж розвіюється і кредит довіри, часто уже через рік після обрання рейтинг Президента просідає на 30–40 % (табл. 1).

Звідси ми спостерігаємо явище патерналізму як ототожнення суб'єкта влади з батьком великої патріархальної сім'ї, який «по-батьківськи» піклується про своїх підлеглих, а ті, у свою чергу, зобов'язані відповідати «синівською» відданістю і слухняністю (Shemshuchenka, Babkina, 2004, p. 476), що знижує рівень політичної культури та здатність критично сприймати діяльність Президента, раціонально вірити у правильність прийнятих рішень, несвідомо легітимізуючи його право на одноосібність, а відповідно, й шлях до узурпації.

Стримуючими механізмами тут можуть бути:

1. Чіткий розподіл повноважень, закріплений Конституцією та нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність Президента, Парламенту, Уряду та судів, та жорсткі санкції, критика й несприйняття за їх порушення.

2. Зниження політичної залежності правоохоронної системи від Головнокомандувача (Президента), де армія є мірилом конституційності та могутності, а прокуратура – законності.

3. Викорінення «іммунітету до корупції» на будь-якому рівні, який існує в суспільстві, що деморалізує громадськість та мотивує владну еліту до продовження несправедливої та вузькокон'юнктурної діяльності, через вимоги формування максимально публічної політики.

4. Збереження незалежності та різновекторності засобів масової комунікації, що є «дзеркалом» для влади та каналами формування громадської думки.

5. Вироблення загальнонаціональної та визнаної усіма сторонами політичного процесу стратегія розвитку держави, послідовність реалізації якої є пріоритетом як влади, так і опозиції, як законодавчої, так і виконавчої гілок

влади, незалежно від персоналій та суб'єктів, що утримують владу або прагнуть її завоювати.

Також важливо зазначити про необхідність завершення реформи форми правління та становлення в Україні чистої парламентарної республіки, яка дозволить позбутися патерналістських настроїв громадян, сприятиме усвідомленню українцями необхідності відповідально вибирати представників політичних партій і розподіляти з ними перемоги та поразки. Важливим позитивним результатом стане розвиток більш структурованої та збалансованої партійної системи, де домінуватимуть ідеологічні та принципові політичні партії, які змушені будуть дотримуватися передвиборчих обіцянок і програмних декларацій.

Парламентарна республіка, будучи впроваджена в Україні, визначить єдиний колегіальний центр вироблення та прийняття рішень – уряд, – та першу особу держави – Прем'єр-міністра, який уособлюватиме всю повноту влади, гарантуватиме виконання та реалізацію коаліційної угоди, прийнятої більшістю Парламенту при призначенні Кабінету міністрів.

Що ж до майбутнього інституту Президентства в Україні, то він стане менш впливовим та ефективним, але більш символічним. Президента обиратимуть у Парламенті й обмежать мізерними повноваженнями представницького зразка. Відповідно, суспільство змушене буде ставати юридично та політично більш освіченим для формулювання своїх вимог до влади, реакція на які й забезпечить якість політичного процесу, систему вертикальної та горизонтальної взаємодії учасників.

Висновки

Україна проходить складний процес політичних трансформацій, які рухають її до демократизації владної інституційної вертикалі. У процесі змін наша держава здійснювала спроби становлення різних форм державного правління, що прямо впливають на місце, роль та суспільне сприйняття інституту президентства та особи, яка очолює державу. Надмірна індивідуалізація Глави держави та патерналізм часто шкодить загальнодержавному розвитку, адже призводять до узурпації влади, розбалансуванню системи стримувань і противаг між різними центрами управління, що унеможливорює вироблення та прийняття конструктивних рішень.

Такі негативні аспекти та нездатність за сучасних умов здійснити системні зміни політичної культури вибору громадян обумовлюють виокремлення низки запобіжників, що унеможливають повернення до

одноосібного керівництва, чіткий конституційний розподіл повноважень, зниження політичної залежності правоохоронної системи від Головнокомандувача, викорінення «іммунітету до корупції» українців, збереження й непосягання на незалежність ЗМІ та прийняття загальнонаціональної стратегії розвитку держави.

Україна системно рухається від фактично президентської республіки 1991 року до конституційно закріпленої парламентарної в майбутньому, перебуваючи станом на 2021 рік у реаліях взаємодії органів державної влади за парламентсько-президентської форми держави. У випадку реалізації такої реформи, майбутнє Інституту Президентства України буде носити символічний характер та несуттєвий вплив, що позитивно відобразиться на інших процес політичного та державного будівництва.

Подальші аспекти дослідження державотворчої трансформації України будуть зосереджені на пошуку пріоритетів та стратегічних інтересів країни в залежності від соціально-політичної легітимації процесу суспільством та місця в міжнародній системі.

References:

1. 'Vybery Prezydenta Ukrainy' [Elections of the President of Ukraine]. *Tsentralna vyborcha komisiia* [Central Election Commission], [online] Available at: https://cvk.gov.ua/vibory_category/vibori-prezydenta-ukraini.html.

2. Melnychenko, V., Plakhotniuk, N. (2009). 'Instytut prezydentstva v Ukraini stan ta perspektyvy rozvytku' [Institute of the Presidency in Ukraine state and prospects of development]. *Pravo Ukrainy* [Law of Ukraine], no. 12, pp. 18–29.

3. Pro tekst Konstytutsii Ukrainy v redaktsii 28 chervnia 1996 roku, iz zminamy i dopovnenniamy, vnesenymy zakonamy Ukrainy: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 8 hrudnia 2004 roku № 2222-IV, vid 1 liutoho 2011 roku № 2952-VI, vid 19 veresnia 2013 roku № 586-VII [On the Text of the Constitution of Ukraine as amended on June 28, 1996, as amended by the Laws of Ukraine: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of December 8, 2004 № 2222-IV, of February 1, 2011 no. 2952-VI, of September 19, 2013 no. 586 -VII(2014)]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, [online], no. 11, p. 151 Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-18#Text>.

4. Shemshuchenka, Y., Babkina, D. eds. (2004). *Politolohichni entsyklopedychnyi slovnyk* [Political science encyclopedic dictionary]. Kyiv: Heneza.

5. Pro vidnovlennia dii okremykh polozhen Konstytutsii Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 liutoho 2014 roku [On renewal of certain provisions of the Constitution of

Ukraine: Law of Ukraine, dated from February 21 2014]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, [online], no. 11, p. 143. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-18#Text>.

6. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 252 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy» vid 8 hrudnia 2004 roku N 2222-IV (sprava pro doderzhannia protsedury vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy): Konstytutsiinyi Sud; Rishennia, Okrema dumka vid 30.09.2010 № 20-rp/2010 [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional petition of 252 people's deputies of Ukraine on compliance of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the Law of Ukraine “On Amendments to the Constitution of Ukraine” of December 8, 2004 no. 222-IV : Constitutional Court; Decision, Separate opinion of 30.09.2010 no. 20-rp / 2010 from September 30 2010]. *Verkhovna Rada Ukrainy*, [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10#Text><https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10#Text>.

7. Rudyk, P. (2014). ‘Konstytutsiino-pravovyi status Prezydenta Ukrainy v umovakh parlamentsko-prezydentskoi respubliky’ [Constitutional and legal status of the President of Ukraine in the conditions of a parliamentary-presidential republic]. *Viche.info*, [online] issue20, Available at: <http://www.viche.info/journal/4404>.

8. Sukhonos, V. V. (2011). *Instytut hlavy derzhavy v konstytutsiinomu pravi* [The institution of the head of state in constitutional law]. Sumy: DVNZ «UABS NBU». pp. 65–66.

9. Chepulchenko, T., Levitska, N. (2020). ‘Perspektyvy rozvytku instytutu prezydenstva v Ukraini’ [Prospects for the development of the institution of the presidency in Ukraine]. *Pravova pozytsiia* [Legal position], no. 2 (27), pp. 21–24.

THE TRANSFORMATION OF THE POLITICAL INSTITUTE OF PRESIDENCY IN UKRAINE

Mishchenko Alla

Ph.D. in Political Science, Associate Professor

Kyiv National University of Culture and Arts,

Kyiv, Ukraine

ORCID: 0000-0001-6693-6221

mishenko.ab@gmail.com

The article analyzes the political and legal aspects of the functioning of the Institute of Ukrainian presidency in the system of the higher bodies of state authority. It is determined that the quality of the head of state depends on the constitutionally established powers, normative vested rights and responsibilities as well as the individuality of a person occupying the president's position. The methodological basis of the study was the use of the historical method which allowed to identify the factors that influenced on the changes of Ukrainian polity in the period of independence, comparative method to determine the level of confidence changes of the presidents of Ukraine at the beginning of their cadence, a year later and in the year of re-election, and the system method helped determine the prospects for the development of the Institute of Presidency in Ukraine, taking into account the chosen model of the parliamentary republic.

It is proved that the socio-political perception of the Ukrainians, excessive individualization and paternalism in relation to the position of the President of Ukraine directly affect the distribution of authority in the country, concentrating it in the hands of a single person. As a result of the analysis, it was possible to determine the mechanisms that can help Ukraine to avoid the processes related to the processes associated with usurpation of power, accumulation of powers in one decision-making centre at the present stage of democratization: a definitive constitutional distribution of powers, reducing the political dependence of the law enforcement system from the commander-in-chief, eliminating "immunity to corruptions" of the Ukrainians, preservation the Independence of the media and creation a nationwide state development strategy.

The future of the Institute of Presidency in Ukraine for the Parliamentary Republic will be a symbolic one, limited powers and low political interest of citizens, which will positively affect the ability of the Ukrainians to a conscious and rational choices of representatives, the development of ideological multiparty system,

the formation of a stable and consistent collegial cabinet of ministers and the responsible prime minister who will implement the parliamentary program and will bear responsibility in front of it.

Key words: trust; head of state; institution of presidency; parliamentary-presidential republic; parliamentary republic; paternalism; form of government.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ИНСТИТУТА ПРЕЗИДЕНСТВА В УКРАИНЕ

Мищенко Алла Борисовна

кандидат политических наук,

Киевский национальный университет культуры и искусств,

г. Киев, Украина

ORCID: 0000-0001-6693-6221

mishenko.ab@gmail.com

В статье анализируются политико-правовые аспекты функционирования института президентства Украины в системе высших органов государственной власти. Определено, что качество деятельности Главы государства зависит от конституционно установленных полномочий, нормативно закрепленных прав и обязанностей, а также особенности лица, занимающего должность Президента. Методологической основой исследования стало использование исторического метода, что позволило выявить факторы, которые повлияли на изменения формы правления Украины в период независимости, сравнительного метода для определения изменения уровня доверия к Президентам Украины в начале их каденции, через год и в год переизбрания, а системный метод помог определить перспективы развития института президентства в Украине, учитывая выбранную модель парламентской республики.

Доказано, что социально-политическое восприятие украинцев, чрезмерная индивидуализация и патернализм по отношению к должности Президента Украины напрямую влияют на распределение власти в стране, концентрируя ее в одних руках. В результате анализа удалось определить механизмы, которые могут помочь Украине избежать процессов, связанных с узурпацией власти, аккумулярованием полномочий в одном центре принятия решений на современном этапе демократизации: четкое конституционное распределение полномочий, снижение политической зависимости правоохранительной системы от Главнокомандующего, искоренение «иммунитета к коррупции» украинцев, сохранение независимости СМИ и выработка общенациональной стратегии развития государства.

Будущее института президентства в Украине при парламентарной республике будет иметь символический характер, ограниченные полномочия и низкий политический интерес граждан, положительно повлияет на

способность украинцев к сознательному и рациональному выбору своих представителей, развитию идеологической многопартийности, формированию стабильного и последовательного коллегиального Кабинета Министров и ответственного Премьер-министра, реализующего программу парламента, будучи ответственным перед ним.

Ключевые слова: доверие; глава государства; институт президентства; парламентско-президентская республика; парламентская республика; патернализм; форма правления.